

Ordo Disputationis de Clericis.

Igitur disputatio de Clericis (nam ab ea exordium esse, tum antiquitatis, tum etiam dignitatis ordo nos admonet) octo partibus continetur. Primum enim, de ipso nomine Clericorum disserendum erit. Deinde de vocatione, sive electione ad sacrum Ministerium. Tertio, de distinctione, numero et officio Ministrorum. Quarto, de cœlibatu hominum sacratorum. Quinto, de solemnibus precibus, et laudibus, certis horis, certoque ordine concinendis. Sexto, de Ecclesiastica tonsura, vel rasura capillorum. Septimo, de possessione temporalium bonorum, sive politico, sive Ecclesiastico jure acquisitorum. Octavo, de exceptione Clericorum a tribunalium civilium potestate. Nihil autem de Sacramento Ordinis, nihil item de Ecclesiastica jurisdictione hoc loco dicendum erit, quod ea partim ad quæstiones de Sacramentis, partim ad quæstiones de Pontifice, et Conciliis pertinere videantur.

CONTROVERSIARUM

DE MEMBRIS ECCLESIAE

LIBER PRIMUS

DE CLERICIS.

CAPUT I.

De nomine Clerici et Laici.

Quid hæc nomina Clerici atque Laici sibi velint, nemini dubium esse puto. Tametsi enim Græcam originem habeant, tamen trita sunt, ac pervulgata. Quis enim ignorat idem esse *λαϊκοί* Græcis, quod populum Latinis? Idem illis, *κλήρος*, quod sortem, sive hæreditatem nobis? Inde igitur laici dicti sunt quasi plebei, ac populares, quibus nulla pars functionis Ecclesiasticæ demandata est; Clerici autem quasi Domini sors, et hæreditas, qui divino cultui consecrati, procuranda religionis ac rerum sacrarum, Deo ipso jubente, providentiam, ac sollicitudinem susceperunt: « Clericus, inquit S. Hieronymus in epistola ad Nepot. interpretetur primo vocabulum suum, et nominis definitione prolata, nitatur esse quod dicitur. Si enim *κλήρος* Græce, sors Latine appellatur, propterea vocantur Clerici, vel quia de sorte sunt Domini, vel quia ipse Dominus sors, id est, pars Clericorum est. » Cur autem hæreditas sortis nomine appelletur, illa ratio reddi solet, quod hæreditas in plures sorte plerumque dividatur. Unde est illud Propheta Ps. LXXVII: *Sorte divisit eis terram in funiculo distributionis* (1).

Accedit quod licet ad unum aliquem hæreditas tota perveniat, id tamen non electio-

ne, sed sorte fit: Nascuntur enim ut plurimum, non fiunt hæredes. Quis autem laboravit, quis operam dedit, ut hujus potius quam illius filius et hæres nasceretur? Atque huc Apostulus Paulus, Chrysostomo teste, respexit cum ait, scribens ad Coloss.: *Dignos nos fecit in partem sortis sanctorum*. Et rursus ad Ephes.: *In quo nos sorte vocati sumus* (2). Non quod (ut Lutherani volunt) æterna beatitudo nullis meritis acquiratur, sed quod ad gratiam et adoptionem filiorum Dei sine ullo opere nostro vocemur. Falluntur enim Pelagiani, qui priores partes homini, posteriores vero Deo tribuunt in conversione ac pœnitentia peccatoris. Quomodo enim sorte vocamur, si nos ipsi Deum ullo nostro vel opere vel conatu præveniamus?

Nemo igitur gratiam invocat, nisi præventus a gratia; nemo eligit Deum, nisi prius electus a Deo, nemo diligit, nisi prius dilectus: Aversos ille convertit, errantes revocat, invenitur a non querentibus, palam apparet non interrogantibus. Quia tamen quod nobis sors est, Deo providentia, et prædestinatio est, propterea sapienter Apostolus simul jungit utrumque, cum ait: *In quo nos sorte vocati sumus, prædestinati secundum propositum voluntatis ejus* (3). Sed de his hæcenus.

Habemus igitur quid Clericorum at Laicorum nomen significet. Hinc autem prima inter nos, et hæreticos quaestio nascitur, recte ne, an secus, quidam inter Christianos Clerici, quidam laici nominentur. Lutherani enim et Calvinistæ tametsi minime negant, quod ad rem attinet, ministerium verbi, et

(1) Psal. LXXVII, 54. — (2) Coloss. I, 12; Eph. I, 11. — (3) Eph. Ibid.

Sacramentorum non ex æquo ad omnes pertinere, et habent ipsi quoque suos quosdam Ministros et Pastores, sive (ut ipsi loquuntur) Superintendentes, quibus totam fere religionis suæ curam permittunt: tamen quod eorum contentiones et schismata ab odio Clericorum, et Laicorum favore initium duxerint, et vocabulum Cleri non obscure excellentiam quamdam, ac dignitatem præ se ferre videatur, nullo modo ferunt, ut Ministri Ecclesiastici, Clerici; cæteri, laici appellentur.

Itaque Lutherus in lib. illo plane tartareo de abroganda Missa privata par. 1. tractans illud B. Petri; Non dominantes in Cleris: « Quod, inquit, nostra translatio habet, non dominantes in Cleris, interpretis incuria fuit, quæ fecit, ut Clerum hoc loco intelligerent, quos nunc a laicis discrevit impia hominum traditio. » Et infra: « Hoc dixisse contenti sumus, Christianum populum esse simplicem, in quo prorsus nulla secta, nulla differentia personarum, nullus clericus, nullus laicus, nullus unctus, nullus rarus, nullus monachus esse debeat. » Et Calvinus in IV. lib. suæ Institut. cap. 4, §. 9. « Hæc, inquit, appellatio aut errore, aut certe ex prava affectione nata est, cum tota Ecclesia clerus, id est, hereditas Domini, a Petro dicatur. » Et in comment. cap. v. prioris epist. B. Petri: « Utinam, inquit, nunquam Patribus venisset in mentem, ut hæc vocæ uterentur. » Hæc illi. A quibus ego libenter quaerem, quo tempore, quo loco, quibus auctoribus hanc appellationem natam esse putent?

Si enim paucis ante annis, in angulo nescio quo, ab aliquo ambitioso, atque indocto artifice vocabulorum, fabricatam esse hanc vocem demonstrare possent Lutherani, possemus et nos vicissim facile credere, ex errore, aut pravo affectu, aut etiam impia traditione natam esse: Sin autem ex divinis literis deprompta hæc appellatio, in ore omnium Conciliorum, omnium Patrum, totius Ecclesiæ, orbis terrarum universi, omnibus ætibus, ac sæculis fuit, quis poterit satis hominum istorum audaciam, impudentiamque mirari?

Et quidem si de Conciliorum decretis, et sanctorum Patrum voluminibus agitur, non tam quaerendum est, ubi Clericorum et laicorum nomen et distinctio habeatur, quam ubi non habetur. Ita passim in singulis prope paginis tum Patrum, tum Conciliorum veterum appellatio illa occurrit, quam ex

errore, aut pravo affectu, vel impia traditione natam esse Lutherus et Calvinus affirmant.

Prodeat, ex vetustis scriptoris Tertullianus, qui non modo antiquissimus, sed etiam doctissimus fuit. Is igitur in lib. de Monogamia hoc modo loquitur: « Cum extollimur, inquit, et inflamur adversus Clerum, tunc unum omnes sumus, tunc omnes Sacerdotes, quia Sacerdotes nos Deo et Patri fecit. Cum ad peræquationem disciplinæ sacerdotalis provocamur, deponimus infulas, et impares sumis. » Et infra: « Laicis vero quia Monogamia non convenit, cætera quoque aliena sunt. » Quid potuit clarius adversus Lutherum et Calvinum Tertullianus dicere, quam arrogantes ac superbos esse laicos, qui extolluntur, atque inflantur adversus Clericos? Sed fortasse singulorum hominum testimonium sine temeritate contemnitur.

Prodeat igitur, non ex hominibus singulis sed ex cœtibus hominum, Concilium I Nicænum, Œcumenicum, vetustissimum, frequentissimum, celeberrimum, ejusque auctoritas tanta semper apud omnes veteres fuit, ut ab Eusebio lib. III de vita Constantini, et Augustino lib. I de Bapismo cap. 18. orbis terræ Concilium appelleretur; ab Athanasio in epistola ad Episcopos Africæ, et Leone epist. 53. ad Anatolium, cum oraculis Spiritus sancti; a Gregorio vero lib. I, epist. 24. cum ipso Evangelio conferatur. In ea igitur tanta Synodo, quam neque erroris, neque pravi affectus, multo etiam minus impietatis possumus reprehendere, nisi vitiorum eorumdem Ecclesiam totam, et orbem terræ universum reprehendamus: in ea, inquam, Synodo appellatio Clericorum in singulis fere canonibus inculcatur. Sic habet Canon primus: « Si quis in ægritudinem vel a Medicis sectus, vel a Barbaris castratus est, placuit ut iste permaneat in Clero. Si quis autem sanus seipsum abscedit, hic etiam si est in Clero, cessare debet, et ex hoc nullum talem oportet ordinare. » In II vero can. III, VIII, in XVII, in XVIII, et XIX, nihil fere tractatur aliud, quam de ordinationibus Clericorum, quod in omnibus omnino Conciliis passim occurrit.

Quid, quod in ipsis etiam Apostolorum canonibus a S. Clemente descriptis, distinctio, et nomen Clericorum, et laicorum non semel legitur? Can. XII: « Si quis cum damnato Clerico, ut cum Clerico, oraverit, dam-

netur. » Can. XIII: « Si quis Clericus aut laicus a communione suspensus etc. » Can. XV: « Si quis Presbyter, aut Diaconus, aut quilibet de numero Clericorum, relinquens propriam parochiam pergat ad aliam, hunc ulterius ministrare non patimur, præsertim si vocatus ab Episcopo redire contempserit, verumtamen tanquam laicus ibi communitur. »

Quid hic Calvinus et Lutherus dicent? Ignorabant Patres Nicæni, ignorabat Clemens Pontifex, ignorabant Apostoli Christianum populum simplicem esse debere, ut nullus in eo Clericus, nullus sit laicus? An potius impia traditione, errore, pravoque affectu Ecclesiæ Ministris ejusmodi nomen indiderunt.

At, inquit, non multum nos laboramus quod homines dicant: jamdudum enim valere jussimus verba hominum. Verbum Dei proferatur ad medium, si controversia finienda est. Videamus igitur quid habeat Verbum Dei, quamquam opus non esset, cum de re constet, magnopere de nomine litigare. Apud Hieremiam cap. XII. ita Spiritus sanctus loquitur: *Cleri eorum non proderunt eis* (1).

Ac ne forte de istis ipsis verbis Dei litigandum sit, profero testes omni exceptione majores, Origenem, Epiphanium, Hieronymum, qui non modo Scripturarum diligentissimi tractatores fuerunt, sed etiam pene soli inter omnes Ecclesiæ Patres Hebraicæ linguæ, qua Hieremiæ volumen scriptum esse constat, scientiam habuerunt. Sic igitur Origenes hom. 7. in Hierem. exponit hæc verba: *Cleri eorum non proderunt eis*: « Hæc, inquit, ante me alii exposuerunt, et quia non improbo interpretationem eorum, consentiens eandem profero. Nos qui putamus aliquid esse, id est, qui in clericatus vobis ordine præsidemus, in tantum, ut quidam de minori gradu ad hunc locum cupiant pervenire, nosse debetis, non statim in eo esse salvandos, quia Clerici sumus; multi enim, et Presbyteri pereunt, et laici beatissimi reperuntur. »

Sanctus autem Epiphanius ad initium ejus epistolæ, quam ad Joannem Episcopum Hierosolymæ scripsit: « Oportebat, inquit, nos dilectissime, clericatus honore non abuti in superbiam, sed custodia mandatorum Dei, et observatione diligentissima hoc esse quod

dicimus. Si enim sacra Scriptura loquitur: *Cleri eorum non proderunt eis*, qua arrogantia clericatus conducere nobis poterit, qui non solum cogitatione et sensu, sed etiam sermone peccamus? »

Eodem modo S. Hieronymus in commentario hujus loci: « Dicitur, inquit, hoc et Ecclesiasticis; Quid enim juvare poterit Episcopi nomen, et Presbyteri, vel reliquus ordo Ecclesiasticus; cum magis graventur dignitatibus suis, et potentes potenter tormenta patientur. » Idem quoque Hieronymus in epist. ad Nepotianum: « Obsecro, inquit, te, et repetens iterum, iterumque moneho, ne officium clericatus, genuse antiquæ militiæ putes, id est, ne lucra sæculi in Christi quæras militia, ne plus habeas quam quando Clericus esse cœpisti, et dicatur tibi: *Cleri eorum non proderunt eis*. » Habemus igitur verbum Dei, in quo, Origene, Epiphanius et Hieronymo testibus, Episcopi et Presbyteri, cæterique ordines Ecclesiastici, clerici nominantur.

Sed accedat postremo Dei ipsius gravissimum testimonium, non solum verbo prolatum, sed etiam horribili quodam prodigio quasi sigillo proprio consignatum. Quod enim hoc tempore Lutherus, et Calvinus adversus Clericos clamant, idem olim Dathan et Abiron adversus Sacerdotes Testamenti veteris clamabant: *Sufficiat vobis*, aiebant illi Num. XVI: *quod omnis multitudo sanctorum est, et in ipsis est Dominus, cur elevamini super populum Domini* (2)? Quid vero Lutherus et Calvinus dicunt? Sufficiat vobis quod omnis Ecclesia clerus, id est, hereditas Domini est, cur elevamini super laicos? Cur soli vobis Cleri vocabulum usurpatis?

At qualem exitum reperit contentio illa veterum schismaticorum? Acerbum omnino et luctuosum: Siquidem continuo, ut scriptura eodem loco narrat, ad imperium Domini, qui schismata, et seditiones adversus ministros suos ferre non potest, dirupta est terra sub pedibus eorum, et aperiens os suum devoravit illos cum uxoriibus, cum liberis, cum tabernaculis, cunctisque opibus, descenderuntque vivi in infernum, aperti humo, et perierunt de medio multitudinis (3). Hæc videlicet justissima poena illorum est, qui diversos in Ecclesiæ gradus, ordinemque pulcherrimum, ab ipsa Dei sapientia constitutum, confundere, ac perturbare nituntur, ut ad ea inferorum

(1) Jerem. XII, 13. — (2) Num. XVI, 3. — (3) Num. XVI, 31 et 32.
Tom. II.

detrudantur loca, ubi umbra mortis, et nullus ordo, sed sempiternus horror inhabitat.

Sed eorum obiectiunculas, licet frigidas, et jejunas, breviter diluamus. Christianus populus, inquit Lutherus, simplex debet esse, ubi nemo sit clericus, nemo laicus; nam ut Apostolus ait ad Galat. III: *Non est Judaeus, neque Graecus, non est servus neque liber, non est masculus neque femina*, omnes enim vos unum estis in Christo Jesu (1).

Unum et simplicem Christianum populum esse debere, negari non potest, sed interest qua unitate, qua simplicitate: *Unus Dominus*, inquit Apostolus ad Ephes. IV, *una Fides, unum Baptisma, unus Deus et Pater omnium* (2). Haec est unitas, haec simplicitas populi Christiani, ut unus sint omnes fidei, idem dicant, idem sentiant omnes, nec sint in eis schismata. Qua simplicitate cum omnino careant Lutherani, quippe quibus tot pene sunt sectae, quot civitates, tot symbola, quot capita, viderint ipsi quam bene Christianus populus dici possit.

Porro distinctio Clericorum et laicorum cum hac simplicitate non magis pugnat, quam pugnet membrorum distinctio cum corporis unitate. Unum est corpus humanum, nec tamen totum est oculus, nec totum est auris, nec totum manus, nec totum pedes, alioqui, ut verbis utar Apostoli, I. Corinth. XII: *Si totum corpus oculus, ubi auditus? si totum auditus, ubi odoratus? et si essent omnia unum membrum, ubi corpus? Nunc autem multa quidem sunt membra, unum autem corpus* (3). Sic prorsus in Ecclesia alii Clerici, alii Laici, alii Monachi sunt; et rursus Clericorum, alii Sacerdotes, alii Ministri; Laicorum alii Principes, alii privati; Monachorum alii anachoretae, alii cenobitae. Sed haec membrorum ac partium varietas est, corpus vero unum, quoniam unum omnes Dominum habemus, unam Fidem, unum Baptisma, unum Deum Patrem, unam Ecclesiam matrem, uno spiritu vivimus, uno pene nutrimur.

Neque vero his repugnant verba illa Pauli: *Non est Judaeus neque Graecus, non est servus neque liber, non est masculus neque femina* (4). Tametsi eadem ratione dicere poteris, non est laicus, neque clericus. Neque enim illis verbis excludere voluit Apostolus ab Ecclesia diversitatem sexuum, natio-

num, conditionum, sed admonere, non ista esse quae filios Dei faciant, sed fidem quae per dilectionem operatur, si enim ait: *Omnes vos filii Dei estis per fidem, quae est in Christo Jesu: Quicumque enim in Christo Jesu baptizati estis, Christum induistis: Non est Judaeus neque Graecus, non est servus neque liber, non est masculus neque femina* (5). Itaque nihil obest sexus, si adsit fides: nihil prodest, si absit; et laicus cum charitate, Dei filius est, et Clericus sine charitate mancipium Diaboli est. Sunt igitur in Ecclesia Clerici, sunt laici, sunt liberi, sunt servi, sunt masculi, sunt feminae; sed haeredes regni sempiterni, non istae graduum, sive conditionum, sive sexuum differentiae, sed fides cum spe et charitate constituit.

At B. Petrus in epistola sua proprie cap. V. totam Ecclesiam Clerum appellat, cum ad Episcopos ait: *Pascite qui in vobis est gregea Dei, providentes non coacte, sed spontaneae, neque turpis lucri gratia, sed voluntarie, neque ut dominantes in clericis, sed forma facti gregis ex animo* (6). Ex errore igitur, inquit, impiave traditione, aut pravo affectu ab honore Clerici nominis dejecti sunt laici.

Sed haec obiectio nec difficulter, nec uno modo solvitur. Primum omnino probabile est quod S. Hieronymus in epist. ad Nepotianum, et Oecumenius in commentario hujus epistolae docent, Cleri appellationem hoc loco positam, non ad Ecclesiam universam, sed ad eos tantum esse referendam, qui proprie Clerici vulgo nominantur. Tametsi enim ad Episcopos gregem tum Clerici, tum laici pertinent, tamen quia tanto majus periculum erat, ne Episcopos Clericis dominari vellet quam laicis, quanto Clerici magis subiecti, atque obsequentes Episcopis, ut proprii eorum administri, ex ipsa sua professione debent esse, quam laici, propterea B. Petrus Episcopos monet, ut universum quidem gregem diligenter pascant, sed in pascendis laicis caveant turpe lucrum, in Clericis regendi fugiant dominandi cupiditatem.

Adde, quod nomen Cleri derivatum est ad Christianos a Judaeis, et sine dubio S. Petrus alludit ad Levitas Judaeorum, qui Num. XVIII. et Deuter. XVIII. dicuntur esse de sorte Domini, et Dominus dicitur esse eorum sors et haereditas, quia donavit eis quodammodo partem suam, id est, decimas, et ob-

(1) Galat. III, 28. — (2) Eph. IV, 5 et 6. — (3) I. Cor. XII, 17 et 18. — (4) Galat. III, 28. — (5) Galat. III, 27 et seq. — (6) I. Petr. V, 2.

lationem filiorum Israel. Porro Levitis non respondent in Ecclesia novi Testamenti omnes Christiani, sed soli sacerdotes, eorumque ministri. Petrus igitur nomine Cleri non omnes Christianos, sed solos ministros Ecclesiasticos intellexit.

Quod si haec interpretatio ab adversariis obstinate rejiciatur, nihil est cur magnopere contendamus. Potest enim eadem appellatio Cleri diversa ratione cum universa Ecclesia, tum solis templi Ministris aptissime convenire. Nam ut Ecclesia universa, sors atque haereditas Christi est, quod eam acquisierit sanguine suo, et simul tamen quaedam certa Ecclesia portio, altaris ministerio consecrata, magis propria ratione sors, et haereditas ejusdem Christi dici potest, non secus atque olim Synagoga Judaeorum universa in libris Prophetarum passim haereditas Domini vocabatur, quod eam universam Deus et Aegypto liberasset, et quodammodo redemisset, et tamen solam tribum Leviticam, quam rebus sacris praefecerat, speciali quadam ratione sortem suam et haereditatem idem Dominus appellabat.

CAPUT II.

Proponitur questio de institutione ministrorum Ecclesiae.

Sequitur altera questio de institutione Episcoporum, aforumque Ecclesiae Ministrorum, quae sane cum gravissima, tum etiam utilissima est, non ad id modo, de quo agimus in praesentia, sed etiam ad veram Dei Ecclesiam cognoscendam. Illud autem initio praemittendum est; appellatione creationis Episcoporum tria contineri: electionem, ordinationem, et vocationem seu missionem. Electio nihil est aliud, quam designatio certae personae ad Ecclesiasticam praefecturam. Ordinatio, sacra caeremonia est, qua certo ritu futurus Episcopus inungitur et consecratur. Missio seu vocatio jurisdictionem tribuit, ac re ipsa Pastorem, ac Praesulem facit.

Existit igitur inter nos et adversarios controversia, cui potissimum jus sit in Ecclesia Episcopus creandi, id est, eligendi, vocandi, atque initiandi. Rursus observandum est,

electionem multis ac variis modis fieri posse: Nam aut Deus solus elegit, quomodo Aaron, et Petrus electi fuere, aut Deus per homines. Fuit autem per homines Deus electus, aut id facit naturali propagatione, quomodo filii Aaron, et nepotes olim ad sacerdotium perveniebant, aut certe voluntaria electione. Quod si voluntaria electione, aut unius, qua ratione Clemens a Petro electus dicitur, aut plurium; et si plurium, aut populi, aut cleri, aut utriusque.

Sunt autem tres de hac tota quaestione sententiae. Prima Joannis Wicelii, et Joannis Huss, qui teste Thoma Waldensi lib. II doctrin. fidei cap. 39. et 40. docebant, solius Dei munus esse eligere Pastores Ecclesiae; quod soli pii, et praedestinati, Episcopi et Pastores esse possint, et solus Deus noverit, qui sint pii, et praedestinati. Vide in Concilio Constantiensi sess. VIII. et XV. articulos horum haereticorum.

Alter sententia est Martini Lutheri, Joannis Calvini, Matthiae Illyrici, Joannis Brenthii, Martini Kemnithii, aliorumque hujus temporis Sectariorum, qui electionem, et vocationem, jure divino ad Ecclesiam universam, hoc est, ad Clerum et Populum spectare volunt, ita prorsus ut sine populi consensu ac suffragio nemo legitime electus, aut vocatus ad Episcopatum habeatur. Porro ordinationem, quae per manus impositionem fieri solet, solis Pastoribus tribuunt. Nec enim fieri posset ut totus populus manus imponeret, sed ita tamen ad solos Pastores munus hoc referunt, ut illi nomine totius Cleri ac Populi novis Pastoribus manus imponant, ac vere dici possit totus Clerus ac Populus non solum eligere ac vocare Pastores, sed eosdem etiam initiare et ordinare. Sed verba ipsorum audiamus.

Martinus Lutherus in lib. de potestate Papae: « Hunc ritum, inquit, per multas epistolas Cyprianus commemorat, semper suffragium populi, et judicium propinquorum Episcoporum, ita allegans, ut haec ex Deo ordinationem esse cum fiducia pronuntiet. » Et infra: « Nec referre est necesse quanto foelicus hodie is ritus divinus servaretur, praesertim tot sacerdotibus malis regnantibus, et invito populo impositis. » Idem, fuse atque ex verbo Dei, ut ipse jactat, in eo libro demonstrat, quem inscripsit de instituendis ministris, ad Bohemos. Joannes Calvinus lib. IV. Institut. Christianae cap. 3. §. 15: « Habemus, inquit, esse hanc legitimum ex verbo

Dei ministri vocationem, ubi ex populi consensu et approbatione creantur, qui visi fuerint idonei. Præesse autem electioni debere alios Pastores, ne quid vel per levitatem, vel per mala studia, vel per tumultum amultitudine peccetur. » Matthias Flaccius Illyricus præter eum librum, quem scripsit de electione Episcoporum, in quo totis viribus contendit, jus eligendi, atque instituendi Episcopos, neque summo Pontifici, neque Regibus, neque Canonicis permittendum, sed multitudini fidelium, cui convenit jure divino, esse restituendum; scripsit etiam multa cum collegis suis Magdeburgensibus Centuriatoribus in histor. Eccles. Centur. I, lib. II, cap. 4, col. 394: « Habet, inquit, Ecclesia in quolibet loco, hoc est, totus cœtus, tum, ut nunc vocamus, laicorum, tum clericorum conjunctim potestatem eligendi, vocandi, et ordinandi ministros idoneos. » Non dissimilia sunt quæ scribunt Joannes Brennius in Prolegomenis adversus Petrum a Soto, et Martinus Kemnitius in Examine Concilii Tridentini in disputatione de ordinis Sacramento. Hæc igitur eorum sententia est, ex qua non obscure colligi putant, nullos esse apud nos Episcopos rite vocatos, quod jam dudum nostri in Episcoporum electionibus plebem excluderint a ferendo suffragio.

Contra autem Doctores Catholici summa consensione docent, jus Episcopos ordinandi ac vocandi ad plebem nullo modo pertinere posse: jus autem eligendi fuisse aliquando, et aliquo modo penes populum, sed Pontificum concessione vel conniventia, non lege divina: Ex quo nos longe verius colligemus, nullam esse apud hæreticos veram ordinationem, nullam vocationem, nullam electionem, proinde, nullos Episcopos, nullam Ecclesiam. Ut autem hæc omnia distincte, atque ordine demonstremus, propositis aliquot sententiis seu propositionibus, disputabimus primum de ordinatione, tum de vocatione, postremo de electione.

CAPUT III.

Non pertinere ad populum jus ordinandi Pastores, sive Ministros.

Sit igitur hæc prima nostra propositio seu sententia: « Ordinationem tum Episcoporum, tum aliorum Ecclesie Ministrorum, non ad plebem, sed ad solos Episcopos pertinere. » Testantur id passim divina Scripturæ, testantur decreta Conciliorum, testantur veteres Patres, testantur denique mos populi Dei, et exempla majorum. Aaronem, et filios ejus sacerdotes primos Testamenti veteris, solus Moses Sacerdos et Pontifex ordinavit et consecravit Levit. VIII. Mosem autem Sacerdotem fuisse, testatur David in Psalm. XCVIII. *Moses*, inquit, et *Aaron in sacerdotibus ejus* (1). Testatur Philo lib. III extremo de vita Mosis: « Hæc, inquit, fuit vita, obitusque Mosis Regis, Legislatoris, Vitis et Pontificis. » Testatur Hieronymus lib. I in Jovinianum, testatur Augustinus in Commentario Psalm. XCVIII. testatur Gregorius Nazianzenus oratione ad Gregorium Nysenum, testatur denique S. Leo epist. 88. ad Episcopos Germaniæ et Galliæ.

In Testamento novo, ubicumque mentio fit manus impositionis, quo ritu etiam apud adversarios ordinatio celebratur, semper ea Apostolis, cæterisque Episcopis, nunquam vero plebi tribuitur. Actor. VI. Soli Apostoli per manus impositionem Diaconos ordinarunt. I. Timoth. IV: « *Noli*, inquit Apostolus, *negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi per impositionem manuum Presbyterii* (2). Quo loco Presbyterium, Episcoporum cœtum significat, ut testantur omnes fere interpretes, ac præsertim Græci, Chrysostomus, Theodoretus, Œcumenius, Theophylactus: « Non de Presbyteris, inquit Chrysostomus, hic loquitur, sed de Episcopis, neque enim profecto Presbyteri ipsum ordinarunt. » Item in eodem loco loquitur Apostolus ad Episcopum: « *Manus cito nemini imposeris*. Ac rursus II. Timoth. I: « *Recusantes*, inquit, *gratiam, quæ data est tibi per impositionem manuum mearum* (3).

(1) Psal. XCVIII, 6. — (2) I. Tim. IV, 14. — (3) I. Tim. V, 22; II. Tim. I, 6.

Itaque ex divinis litteris satis probatur, manus ordinandi propriam esse Episcoporum. Quod idem ex plurimis Conciliorum decretis confirmari posset. Sed quoniam res est perspicua et notissima, cum solum canonem hoc loco ad memoriam revocabo, quo Episcopum a tribus Episcopis ordinandum esse, definitum est, qui Canon primus est inter canones Apostolorum, et rursus 4. est inter canones Concilii I Nicæni, œcumenici, maximi, ac celeberrimi. Denique 12. est Concilii II Carthaginensis, trigesimus nonus III, secundus IV, et quartus VI. Quæ Concilia etsi non œcumenica, sed nationalia fuerint, fuisse tamen frequentissima, et S. Augustini præsentia ac suffragio illustrata.

Accedat, quod veteres Patres constanter docent, solius Episcopi esse initiare sacris, sive Presbyteros, sive Diaconos, sive ipsos etiam Episcopos, neque id ullo modo Presbyteris licere. Vide Epiphanium hæres. 73. quæ est Aerii. Joannem Chrysostomum cum cæteris Græcis in commentar. III et IV, cap. I epist. ad Timoth. Hieronymum in epistol. ad Evagrium. Augustinum in breviculo, collat. 3, cap. 3. Quod si Presbyter non licet Episcopos, aut Presbyteros ordinare, quod id munus solis Episcopis conveniat, quanto minus id clericis inferioris gradus, aut etiam laicis licebit?

Accedat postremo antiquissima, ac perpetua Ecclesie universæ consuetudo, quæ optima juris interpret esse solet. Nam, ut verbis utar Evangelicis, a sæculo non est auditum, ut Episcopum non Episcopos ordinaret. Neque hujusc rei ullum unquam vel institutum ex disciplina, vel exemplum ex historia, vel etiam usurpatio ex hæretica licentia proferetur. Nam apud Lutheranos quoque et Calvinistas, qui ritus Ecclesiasticos pene omnes sustulerunt, si solum manus imponunt, et Pastores, seu Ministros faciunt, qui Pastores et Episcopi, licet revera non sint, tamen haberi et appellari volunt. Quare quod attinet ad ordinationes, non Clerus, et populus universus, sed soli Pontifices Episcopos et Presbyteros creant.

Sed, inquirunt: Elsi Clerus ac populus per se manus Episcopis non imponat, id tamen non eo fit, quod desit multitudini auctoritas, sed quod ad vitandam confusionem, quæ necessario existeret, si tot manus super unius hominis caput imponendæ essent, visum est melius ut paucis Pastoribus ea cura demandaretur. Itaque auctoritas ordinandi minis-

tros, totius multitudinis est, executio vero Pastorum. Sed cum Pastores, quod faciunt, totius Cleri, ac populi auctoritate, et nomine faciant, ipse etiam Clerus et populus ordinare, et consecrare ministros dici potest.

At certe falluntur, vel fallere volunt adversarii, dum ita ratiocinantur. Nam tribus modis potest intelligi, quod ipsi dicunt, auctoritate, ac nomine totius Cleri, et populi a Pastoribus ordinari Pastores. Primum, quomodo nomine totius corporis lingua loquitur, oculi vident, aures audiunt, et de cæteris membris ad eundem modum. Quod enim pars corporis facit, toti etiam corpori tribui solet, licet reliquum corpus neque præstet unquam, neque præstare possit, quod est illius partis proprium. Videt oculis totus homo, sed ita videt, ut nulla ratione quæ lingua, manibus, pedibus, aliove membro videre. Quod si hoc modo vellent adversarii ab universa multitudine per suos Pastores ordinari ministros, non esset cum eis magnopere contendendum. Nihil enim potestatis vel auctoritatis in ipsa multitudine ponerent præter eam quam habent Pastores, qui in membris, ac partibus ejusdem multitudinis numerantur. Sed non id solum illi quaerunt, neque hæc moderatione contenti sunt.

Altero igitur modo potest intelligi, auctoritate populi Antistes a Pastoribus ordinari, ut videlicet in ipso populo, remotis etiam omnibus Pastoribus, sit vera ordinandi potestas, neque aliud impediatur, quo minus populus reipsa Pastoribus manus imponat, quam confusio multitudinis; quomodo prætores in urbibus, auctoritate ac nomine Principis, pro tribunali sedent, ac jus civibus dicunt. Ita enim prætor in jure dicendo locum Principis obinet, ut possit tamen Princeps, si velit, per se jus dicere.

At neque hic modus adversariis probari debet, si ipsi sibi constare velint. Nam si sola confusio multitudinis impediret, quo minus populus ordinaret ministros, posset certe idem populus munus ordinandi paucis hominibus de suo corpore, id est, etiam non Pastoribus demandare. At id non modo Conciliorum decretis, et perpetuæ consuetudini, et omnium Patrum testimoniis, sed etiam adversariorum exemplis, et verbis, et ipsi rationi repugnat. Nam ut paulo ante diximus, in hæreticorum cœtibus non quivis et populo, sed soli Pastores manus imponere ordinandis ita solent, ut si secus fiat, irrita censeatur ordinatio, et Joannes Calvinus

lib. IV Institut, cap. 3, §. 16. ita omnino faciendum esse ex Apostolorum consuetudine his verbis docet : « Licet nullum exstet certum præceptum de manuum impositione, quia tamen fuisse in perpetuo usu Apostolis videmus, illa tam accurata eorum observatio præcepti tunc nobis esse debet. » Et infra : « Hoc postremo habendum est, non universam multitudinem manus imposuisse suis ministris, sed solos pastores. » Hæc ille. Et sane cum potestas ordinis, quæ ad ordinandos ministros necessaria est, per ordinationem accipiatur, quis capere potest, ut vel populus universus, vel pauci de populo, nulla prius ordinatione accepta, manus imponere, et ordinare ministros possint?

Restat igitur modus tertius, quo possit intelligi quod adversarii dicunt, auctoritate multitudinis Pastores a Pastoribus ordinari, nimirum, licet non habeat multitudo ordinis potestatem, habeat tamen jurisdictionis, et proinde jus Pastoribus imperandi, ut certis hominibus a se designatis manus imponant.

Sed quoniam de hac potestate jurisdictionis, quam adversarii populo tribuunt, in sequenti capite disputandum erit, nunc solum ex his quæ dicta sunt, quæque ab adversariis affirmantur, argumentum, ni fallor, indissolubile colligemus, Ecclesiam eos nullam habere. Est autem hoc argumentum. Non sunt veri Pastores, qui non sunt per manus impositionem a veris Pastoribus ordinati. Id Calvinus ex Apostolorum perpetua consuetudine, quæ nobis pro lege, ut ipse ait, esse debet, rectissime collegit. Lutherus autem, Zwinglius, Calvinus, et cæteri, qui Pastores primi apud suos habentur, non fuerunt per manus impositionem a veris Pastoribus ordinati. Nam si secus, a quibus obsecro? a suis ne? an a nostris? Non a suis, ipsi enim sunt primi, neque enim ante Lutherum ulli fuerunt Lutherani, neque ante Zwinglium Zwingliani, neque ante Calvinum Calvinista, qui eos Pastores ordinare possent. Non item a nostris, siquidem in Ecclesia Catholica, unde recesserunt, neque Lutherus, neque Zwinglius, neque Calvinus Episcopi fuerunt, sed tantum Presbyteri. Porro Presbyteri, qui Calvinus Ministri sunt, non Pastores, non habent ordinandi potestatem : « Quid facit, inquit Hieronymus in epistol. ad Evagrium, excepta ordinatione Episcopus, quod Presbyter non faciat? » Et Calvinus Hieronymo subscribens paulo ante dixit, a solis Pastoribus, id est, Episcopis Ministros ordinari.

Adde etiam, quod ordinationem Catholicam adversarii nihil faciunt. Sic enim Calvinus de nostra ordinatione loquitur lib. IV Institut. cap. 3, §. 3 : « Ordinatio autem nihil aliud est, quam merum ludibrium. » Et Martinus Kemnitus loco notato, non magis ratas esse contendit hoc tempore Catholicorum Episcoporum ordinationes, quam olim fuisse Apostolicis temporibus Annæ et Cai-phæ Pontificum Judæorum.

Quod si primi illi adversariorum Episcopi et Pastores, veri Pastores et Episcopi non fuerunt, certe nec secundi, nec tertii, nec cæteri, qui primis illis successerunt. At Ecclesia sine Episcopis et Pastoribus esse non potest, ut idem Calvinus vere affirmat lib. IV Institut. cap. 3, §. 4 : « Sequuntur, inquit, Pastores et Doctores, quibus carere nunquam potest Ecclesia. » Hæc ille : « Est enim Ecclesia, ut S. Cyprianus eam definit in epist. 9, lib. IV, plebs Episcopo adunata, et Pastori suo grex adhærens. » Sequitur igitur, ut adversarii, qui veros Episcopos, et Pastores non habent neque veram Ecclesiam habeant.

Hoc argumentum S. Hieronymus in Dialogo adversus Luciferianos, Hilarium quemdam hæresiarcham apertissime confutavit : « Hilarium, inquit, cum Diaconus de Ecclesia recesserit, solusque, ut putat, turba sit mundi, neque Eucharistiam conficere potest, Episcopos et Presbyteros non habens, neque Baptisma sine Eucharistia tradere. Et cum jam homo mortuus sit, cum homine pariter interit et secta, quia post se nullum Clericum Diaconus potuit ordinare : Ecclesia autem non est quæ non habet Sacerdotes. »

Unum dumtaxat effugium invenit Calvinus; scribit enim lib. IV Institut. cap. 3, §. 4. Ecclesia constituta, nonnisi a Pastoribus Pastores ordinandos esse. At cum Ecclesia vel primum constituitur, vel iterum renovatur, ac resiliuit, solere Deum extraordinario modo excitare Apostolos et Evangelistas, in quorum numero se et Lutherum sine dubio vult haberi : « Quamquam, inquit, non nego, quin Apostolos postea quoque, vel saltem eorum loco, Evangelistas interdum excitavit Deus, ut nostro tempore factum est; Talibus enim, qui Ecclesiam ab Antichristi defectione reducerent, opus fuit. Manus tamen ipsam nihilominus extraordinarium appello, qui in Ecclesiis rite constitutis locum non habet. » Sed hoc miserum est perfugium : Nam Ecclesia semel a Christo

bene constituta non potest ruere, nec deficere ad Antichristum cum non sit fundata super arenam, sed supra firmam petram Matth. XVI. Quocirca non eget novis Apostolis et architectis.

Deinde, si Lutherus et Calvinus novi Apostoli fuissent, venissent omnino cum signis, et miraculis Apostolorum, sic enim veri Christi Apostoli legationem suam probaverunt. Alioqui cur potius Lutherum recipimus, quam Manichæum? Calvinum, quam Arium? Eodem enim modo omnes venerunt. Adde, quod primi Apostoli omnes per impositionem manuum ordinati fuerunt, Petrus quidem a Christo, cæteri a Petro, ut Joannes de Turrecremata ostendit lib. II, cap. 32. et nos in primo libro de Pontifice cap. 23. docuimus, dum sancti Petri prærogativas enumerarem.

CAPUT IV.

Non esse populi, sed Episcoporum, vocare Ministros.

Sequitur altera propositio : « Vocatio seu missio Ministrorum non ad populum pertinet, sed ad Episcopos, et potissimum ad summum Pontificem. » De hac propositione satis multa dicta sunt in libro de Pontifice, ubi demonstravimus Ecclesiasticam jurisdictionem non esse in ipso cœtu fidelium, sed in capite, id est, in summo Pontifice, et ab eo ad Episcopos cæteros derivari. Probat igitur hæc propositio primum ex verbo Dei; legitimus enim Petro collata potestatem, Matth. XVI et Joan. XXI : *Tibi dabo claves. Et : Pisce oves meas.* Et rursus Apostolis Joan. XX : *Ego mitto vos. Et : Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis* (1). Multitudini autem fidelium Christus, auctor omnis Ecclesiasticæ jurisdictionis, nihil unquam tribuisse legitur.

Deinde idem hoc probatur ex Apostolica consuetudine. Nam Actor. XIV, Paulus et Barnabas, Episcopi et Apostoli constitutebant per civitates Presbyteros, et ad Titum I : *Hujus rei gratia, inquit Apostolus, reliquit te Crete, ut constituas per civitates Presbyteros,*

sicut ego constitui tibi (2). Et ipsi etiam Centuriatores Centuria I, lib. II, cap. 2. fatentur primos Episcopos post Apostolos ab Apostolis constitutos.

Denique idem colligitur ex sequentibus. Demonstratur enim sumus paulo infra, electionem Ministrorum populo non convenire; ex quo certe sequitur majori ratione, vocationem eidem populo non convenire. Objectiones adversariorum omnes simul tum refelluntur, cum de electione disputabitur.

CAPUT V.

Electionem Ministrorum non fieri a solo Deo.

His igitur de ordinatione, et vocatione præmissis, ad electionem, de qua præcipua quæstio est, venimus : sique hæc tertia propositio : « Electio Ministrorum Ecclesiæ non fit a solo Deo ratione prædestinationis id est, quia solus novit qui sint prædestinati » Hæc propositio assertur adversus errores Joannis Wiclef, et Joannis Huss, qui damnati sunt in Concilio Constantiensi : nam sess. VIII damnatur hic articulus Wiclef, qui est octavus : « Si Papa sit præscitus, et malus, non habet potestatem super fideles. » Et rursus iste, qui est art. 40, quique ex octavo deducitur : « Electio Papæ a Cardinalibus, per Diabolum est introducta. » Sessione autem XV, damnantur hi articuli Joannis Huss. Articulus 22 : « Papa vel prælatus malus, et præscitus, est æquivoce Pastor. » Articulus 26, qui deducitur ex 22 : « Non eo ipso quo electores, vel major pars eorum consenserit viva voce secundum ritus hominum in personam aliquam, eo ipso illa persona est legitime electa : unde sive electores bene, vel male elegerint, operibus electi debemus credere. » Hæc ille.

Refellitur iste error, atque sententia nostra comprobatur. Primum exemplo ipsius Dei, qui non semper eligit prædestinatos ad gubernacula politica, vel Ecclesiastica. Nam I. Reg. X, Saulem Deus elegit, qui tamen postea reprobatus fuit. Et Christus Joannis VI Judam elegit, quem constat minime prædestinatum fuisse : « Nonne inquit, ego vos

(1) Matth. XVI, 19; Joan. XXI, 17. Id. XX, 21 et 23. — (2) Tit. I, 5.

duodecim elegerit, et unus ex vobis Diabolum est. »

Secundo exemplis Apostolorum, qui Act. VI. elegerunt Diaconos, et inter eos Nicolaum, qui postea fuit haesiarcha. Ex quo apparet eos non laborasse in electione, essent ne praedestinati, an reprobi, quos eligebant cum satis intelligerent id sciri non posse.

Tertio ex Patribus. Origenes hom. 4. in lib. Judicum docet ac demonstrat, saepe divinam providentiam ad puniendam peccata populorum efficere, ut impii sedeant ad gubernacula tum Regnorum, tum etiam Ecclesiarum. Chrysostomus autem hom. postrema in epist. ad Hebr. August. lib. II, cap. 4. contra epistolam Parmeniani: et Bernardus serm. 66. in Cantica, docent, homines malos veros Episcopos esse posse si legitime eligantur, id quod etiam confirmat S. Bernardus ex testimonio illo Joan. XI de Caipha: *Dum esset Pontifex anni illius prophetauit* (1). Fuit enim Caiphas, etsi iniquus et reprobus, tamen Pontifex, cum ejus dignitatis gratia Deus ei dederit, ut prophetaret.

Quarto ratione. Si solus Deus eligeret Pastores Ecclesiae, aut id faceret sola sua voluntate, sine ullo signo externo et visibili, aut certe visibili aliquo signo; si primum affirmetur, quid nobis ejusmodi electio prodesset? Numquam enim sciremus quis Ecclesiae esset Pastor; si secundum, aut signum illud esset prodigiosum, ac praeter ordinem naturae, ut columbae descensus, aut caelestis aliquis fulgor, aut certe loco signi accipiendae essent sortes, quomodo Apostoli Actor. I. cupientes S. Matthiam eligi a solo Deo, sortibus usi sunt. At prodigia illa columbae, et luminis rarissima esse solent; certe hoc tempore minime ea videmus.

Sortibus autem uti, cum humano consilio res transigi potest, nullo modo licet. Nam aut sortes existimantur gubernari a casu, aut a caelo, aut a Diabolo, aut a Deo. Si a casu, stultum est homines ratione praeditos velle sortibus eligere Pastores suos, et committere fortunae temeritati, quod poterant consilii maturitate definire: si a caelo, superstitionis vitium est uti sortibus in ejusmodi electionibus. Neque enim caelum vim habet moderandi liberas actiones, quales sunt jacere sortes, vel educere: si a Diabolo, impium, et sacrilegum est, rerum sacrarum auctorem Diabolum facere: si denique a

Deo, peccatum est tentationis Dei, expetere, atque exspectare a Deo, ut ipse sortes dirigat, quando neque ipse id se facturum promisit, neque deest humanum consilium. Quocirca Ecclesia rationem eligendi prelatos sortibus, merito improbat, capite Ecclesia, extra de Sortilegiis. Quam rationem reprehendunt etiam Hieronymus in caput. I. Jonae, et Beda in cap. I. Actor.

At, inquit, Salomon Proverb. XVI. asserit sortes a Deo gubernari, cum ait: *Sortes mittuntur in sinum, a Domino autem temperantur* (2). Respondeo, Salomonem dicere voluisse omnia gubernari a divina providentia, etiamsi nobis plane casu quodam fieri videantur, ut id, quod sorte alicui contingit. Porro divina providentia in sortibus cernitur, non quod semper qui sorte eligitur sit melior, sed quod sive melior, sive pejor sit, non sine Dei providentia eligatur; qualis providentia in omnibus aliis eventibus, quamvis maxime fortuitis, cernitur. Proinde non tollit ista communis providentia casum; neque facit ut melius sit sorte praepositos Ecclesiae eligere, quam suffragiis.

Neque his repugnat exemplum S. Matthiae, qui sorte electus fuit. Nam in primis non fuerunt fortasse illae sortes proprie dictae, sed caeleste aliquod lumen super Matthiam a Deo effusum, ut indicare videtur Dionysius Areopagita de Eccles. hierarch. cap. 5, par. 3. Aut certe sortes illae verae, ac propriae fuerunt, sed privilegium, atque inspiratio Dei peculiaris causa fuit, cur iis Apostoli uterentur. Quia enim Apostoli ceteri a Christo electi fuerant, ne videretur S. Matthias ceteris inferior, voluit fortasse idem Christus per se illum eligere. Itaque inspiravit Apostolis, ut sorte uterentur. Sed privilegium, ut Hieronymus notavit in caput I. Jonae, non debet trahi in exemplum ordinariorum electionum. Aut postremo sine ullo privilegio sortibus Apostoli in ea electione uti voluerunt, quod Matthias et Barnabas adeo essent pares sanctitate, et doctrina, ut humano judicio discerni non posset uter praeposendus esset. In ejusmodi enim casibus licitus est sortium usus, tum quia non tentatur Deus, cum id ab eo exquiritur, quod humano judicio declarari non potest, tum quia nullum est periculum, quicumque sorte exeat, etiamsi plane casu exiret, quando pares sunt, de quibus praeficiendis agitur, et

(1) Joan. XI, 49. — (2) Prov. XVI, 33.

tollitur materia querimoniarum, nullique fit injuria.

Quapropter sortibus utendum esse in ejusmodi casibus, docet S. August. lib. I doctrinae Christianae, cap. 28 et in epist. 180, ad Honoratum. Quomodo apud Iudeos ex multis sacerdotibus sorte eligebatur unus, qui certo tempore thus Domino adoleret; unde est illud Luc. I: *Sorte exiit, ut Zacharias incensum poneret*, etc. (1) Atque ad hunc ritum respexisse Apostolos in electione S. Matthiae testantur Ambrosius in cap. I Lucae, et Beda in cap. I Actor.

CAPUT VI.

Quarta Propositio.

« Non deceuisse Christianos Sacerdotes carnali successione propagari. » Confirmatur haec sententia Primum ex figura, quae in lege naturae praecessit. Nam Melchisedech, secundum cujus ordinem Christus et Christiani sacerdotes esse dicuntur, idcirco sine patre, sine matre, sine genealogia fuisse describitur ad Heb. VII. ut intelligeremus sacerdotes Christianos non debere nasci, sed fieri.

Secundo idem probatur ex prophetia Isaiae LXVI: *Assumam*, inquit Dominus, *ex eis Sacerdotes, et Levitas* (2). In quem locum observat S. Hieronymus, ideo dixisse Prophetam: *assumam ex eis*, quia in Testamento novo, de quo apertissime eo loco loquitur Isaias, non erant Sacerdotes nascituri ex una aliqua familia, sed assumendi ex omnibus Gentibus.

Tertio, idem probatur ex differentia Testamenti novi, ac veteris; ut enim in testamento veteri populus Dei propagabatur per carnalem generationem ex Jacob, in novo autem propagatur per spirituales regenerationem ex Christo: ita quoque par erat ut in Testamento veteri Sacerdotes carnali successione propagarentur, in novo autem spirituali electione assumerentur. Item quemadmodum sacerdotium Aaronicum carnale fuit, quippe quod totum in bobus, et ovibus mactandis occupabatur, Christianum autem sacerdotium spirituale est, cum in hostia

spirituali, ac divina sacrificanda occupetur, sic etiam equum erat, ut sacerdotum propagatio in Testamento veteri carnalis, in novo, spiritualis esset. Adde, quod illi uxores, et liberos habebant, proinde facile potuit illa ratio institui, ut parentibus filii succederent, nostri autem coelibes esse debent, praesertim secundum ritum Ecclesiae purioris. Quare non potest ullo pacto fieri, ut sacerdotium Christianum successionem carnalis generationis consequatur.

Quarto idem probatur naturali ratione. Christianae enim Reipub. (quae sane perfectissima est) perfectissima ratio convenit instituendi Ministros: At longe melior est ratio per electionem, quam per generationem; nam si electio valeat, semper optimi, et doctissimi Pastores praefici possunt Ecclesiae; si autem generatio locum habeat, cogemur non raro pueros habere Episcopos, aut viros improbos, et imperitos.

Neque vero recte objici potest, etiam nunc eligi saepe improbos, et imperitos, aut adulescentulos, ac pene pueros, id enim non accidit ex natura rei, sed vitio eligentium, quod facile emendari potest. At generatio naturaliter affert secum ejusmodi incommoda, quae nullum omnino remedium admittunt. Maneat igitur, melius esse Pastores Ecclesiae eligi, quam nasci.

CAPUT VII.

Quinta Propositio.

« Jus eligendi summum Pontificem, ceterosque Ecclesiae Pastores, et Ministros, non convenit populo jure divino. Sed si quid aliquando in hac re populus potuit, id totum habuit ex conniventia, vel concessionem Pontificum. » Haec Propositio proprie statuitur adversus Lutheranos et Calvinistas. Et probatur Primo exemplo Aaronis, et testimonio B. Pauli; scribit enim Apostolus ad Hebr. V. Neminem assumere sibi debere honorem, nisi vocetur a Deo, tamquam Aaron; atqui Aaron a solo Mose fuit electus in Pontificem; sine ullo vel consensu, vel consilio multitudinis.

(1) Luc. I, 9. — (2) Isai. LXVI, 21.